

Agendanr.:
Voorstelnr.: RB2017009
Onderwerp: Inrichting rekenkamerfunctie Heerhugowaard
Programma:

Reden van agendering: ter besluitvorming

Aan de Raad,

Heerhugowaard, 21 februari 2017

Probleemstelling

Op dit moment heeft de gemeenteraad geen actieve rekenkamer. De rekenkamer is een nuttig instrument is voor de raad en gelet op de opmerkingen vanuit het BoT-overleg over de rekenkamer op 24 november 2016 wordt voorgesteld om een nieuwe rekenkamerfunctie in te richten in de vorm van een directeursmodel.

Inleiding / bestuurlijke achtergrond

In september 2015 heeft het raadsconvent besloten om tijdelijk geen nieuwe leden van de rekenkamercommissie in Heerhugowaard te benoemen. Dit onder andere in afwachting van nieuwe wetgeving vanuit het Rijk die minister Plasterk in 2015 heeft aangekondigd in het Actieplan Lokale Rekenkamers. In het raadsconvent is afgesproken dat er in de loop van 2016 opnieuw gekeken zou worden naar de positie van de rekenkamer in Heerhugowaard. Uit de plannen van het Rijk is nog geen nieuwe wetgeving naar voren gekomen.

De griffie heeft in het najaar van 2016 onderzoek gedaan naar de wensen van de raad door middel van interviews met fractievoorzitters (of andere vertegenwoordigers van fracties) en op 24 november is een discussiebijeenkomst georganiseerd waaraan ongeveer 15 raads- en commissieleden hebben deelgenomen. Zij hebben aan het eind van de avond de griffie de opdracht meegegeven te onderzoeken of een directeursmodel voor de gemeente Heerhugowaard mogelijk is en om te inventariseren of er samenwerkingsmogelijkheden zijn met de rekenkamer in Langedijk.

Nut en noodzaak van de rekenkamer

Een rekenkamer(functie) doet onderzoek naar de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het gevoerde bestuur. De rekenkamer is ontstaan uit een groeiende maatschappelijke behoefte aan transparantie en verantwoording van het openbaar bestuur en sinds 1 januari 2006 een verplichting voor elke gemeente volgens artikel 182 van de Gemeentewet. De rekenkamer is hét instrument van de raad om objectief onderzoek te doen naar feiten en om de raad zichzelf de vraag te kunnen stellen: Hoe doen we het hier? Gaat het allemaal goed? Hoe beoordelen experts ons beleid? Een effectieve rekenkamer heeft een versterkende invloed op de positie van de raad.

Mogelijkheden directeursmodel

In de Gemeentewet wordt onderscheid gemaakt tussen een rekenkamer en een rekenkamerfunctie. De voorwaarden voor een rekenkamer zijn vastgelegd in de Gemeentewet, hoofdstuk IVa, en zijn strikter dan de eisen die worden gesteld aan een rekenkamerfunctie volgens Gemeentewet, artikel 810a. Wat precies de verschillen zijn tussen de twee vormen is te vinden in de bijlage "Achtergrondinformatie". Als de gemeenteraad een rekenkamerfunctie instelt moeten de voorwaarden hiervoor vastgelegd worden in een verordening op de rekenkamerfunctie. Een directeur kan zowel benoemd worden in een rekenkamer als een

rekenkamerfunctie. Omdat het nog niet duidelijk is wat het kabinetsbeleid gaat worden is het op dit moment verstandiger om de huidige wetgeving te volgen waarbij beide opties mogelijk zijn. Het benoemen van een lid van een rekenkamer is voor 6 jaar, hier kan weinig aan gewijzigd worden. Een rekenkamerfunctie kan onder flexibelere voorwaarden gewijzigd worden. Voorgesteld wordt om een rekenkamerfunctie in te stellen bestaande uit één directeur.

Bij het directeursmodel wordt de rekenkamerfunctie geleid door één persoon die door de raad wordt benoemd voor een bepaalde periode. Deze persoon is onafhankelijk in het nemen van beslissingen over onderzoek in de gemeente en legt hierover verantwoording af aan de raad. De raad heeft te maken met één gezicht en één aanspreekpunt. Omdat een directeur veel tijd besteed aan het directeurschap heeft hij of zij een directere relatie met de raad waardoor gewonnen kan worden aan slagkracht en flexibiliteit. Doordat de directeur voor een bepaalde periode is benoemd kan hij of zij autonoom keuzes maken over uit te voeren onderzoek. Een nadeel is dat er veel vertrouwen wordt gesteld in één enkele persoon. De kwaliteit van de persoon is van invloed op de kwaliteit van de invulling van de rekenkamerfunctie.

Binding met Langedijk

In januari is een gesprek gevoerd met de griffie van de gemeente Langedijk over de werking van het directeursmodel in Langedijk. Uit dit gesprek en hun evaluatie die in maart 2016 heeft plaatsgevonden blijkt dat er tevredenheid is over de directeur en de onderzoeken die gedaan worden. Uw griffie heeft de contactgegevens van het advies- en onderzoeksbureau van de directeur ontvangen. Of zijn advies- en onderzoeksbureau kan worden meegenomen is afhankelijk van de aanbesteding die verplicht moet worden gevolgd, zie hiervoor de financiële gevolgen.

Benchmark rekenkamer(functie)s Noord-Holland Noord

Een overzicht van de constructies die gemeenten in de regio Noord-Holland Noord hebben gekozen om de rekenkamer(functie) in te vullen is toegevoegd in bijlage 5. Alle gemeenten behalve de gemeente Langedijk hebben gekozen voor een rekenkamercommissie met meerdere leden en er zijn meerdere samenwerkingsverbanden tussen gemeenten (BUCH, Medemblik – Opmeer, SED). Het gemiddelde budget is €40.000 euro, waarvan gemiddeld €7500 euro aan vergoeding aan rekenkamerleden wordt uitgekeerd. Bij de meeste gemeenten benadert het totale budget het landelijk gemiddelde van €1,- euro per inwoner per jaar.

Oplossingsrichtingen

De keuze voor een directeursmodel in de formele vorm van een rekenkamerfunctie wordt in dit voorstel als besluit aangeboden. Dit komt het meest overeen met de wensen van de raad op dit moment, maar biedt ook de mogelijkheid om over drie jaar een andere vorm vast te stellen. De raad kan kiezen voor een complete inrichting van de rekenkamer door één directeur die werkt voor een onderzoeksbureau. De directeur voert in dat geval in samenwerking met zijn of haar onderzoeksbureau al het onderzoekswerk uit. De raad kan ook kiezen voor het benoemen van een directeur die het onderzoek uitbesteed. Voorgesteld wordt om te kiezen voor complete inrichting van de rekenkamer door één directeur en zijn of haar onderzoeksbureau.

Alternatieve oplossingsrichtingen

1. De raad kan besluiten om de huidige situatie te behouden en geen nieuwe rekenkamerleden te benoemen. Hiermee voldoet de raad niet aan de wettelijke verplichting maar zo lang de Rijksoverheid geen gewijzigde wetgeving doorvoert staat hier geen sanctie op. Het budget bestemd voor rekenkameronderzoek kan ergens anders voor bestemd worden maar voor de raad ontbreekt het belangrijkste onderzoeksinstrument.
2. De raad kan besluiten om een rekenkamer in te stellen met één lid als directeur volgens de wettelijke bepalingen in de Gemeentewet, hoofdstuk IVa.
3. De raad kan besluiten om een rekenkamercommissie met meerdere leden in te stellen zoals deze voor 1 januari 2016 ook in Heerhugowaard bestond.

Juridische gevolgen:

Iedere gemeenteraad is verplicht om een rekenkamer of rekenkamerfunctie in te stellen volgens respectievelijk artikel 81a of artikel 81oa van de Gemeentewet. Met het (opnieuw) instellen van een rekenkamerfunctie wordt weer voldaan aan de wettelijke verplichting.

Financiële gevolgen:

In de begroting voor 2016 was €45.769,- euro opgenomen, in 2017 is dit begrote bedrag gelijk gebleven. Landelijk wordt ongeveer €1,- euro per inwoner per gemeente vrijgemaakt voor de rekenkamer. Het vrijgemaakte budget is voldoende voor het instellen van een directeursmodel in verschillende vormen.

Hoeveel onderzoeken er gedaan kunnen worden is afhankelijk van de grootte van het onderzoek en de keuzes die gemaakt worden voor typen onderzoek. Gemeenten met een vergelijkbaar budget kunnen ongeveer 2 grote onderzoeken per jaar doen, of 1 groot onderzoek en 2 quickscans. Dit is echter erg afhankelijk van hoe het onderzoek wordt ingericht.

Aanbesteding

Bij opdrachten boven de €25.000 euro is het verplicht om een meervoudige aanbesteding op te starten. De hoogte van het totale jaarbudget van €45.769,- euro en de looptijd van drie jaar heeft als gevolg dat een meervoudige aanbesteding nodig is voor de uitvraag naar een directeur. Dit betekent dat er bij 2 – 5 onderzoeksbureaus een offerte opgevraagd dient te worden.

Voorbeelden van wegingsfactoren die mee kunnen spelen in de beslissing zijn:

- Sollicitatiegesprek met beoogd directeur (zware weging i.v.m. grote rol van de directeur)
- Uurtarief onderzoek, overhead en ondersteuning
- Plan van Aanpak: hoe wil de directeur de rekenkamerfunctie verder inrichten en hoe wordt het onderzoek opgezet.

Een alternatief is om een offerte uitvraag te doen voor een directeur die niet zelf het onderzoek doet. Daarmee blijft de opdracht beneden de €25.000 euro en kan 1 losse persoon benaderd worden. Hierdoor moet voor elk onderzoek opnieuw een offertetraject worden opgestart maar kan wel voor elk onderzoek een andere partij worden gekozen. De directeur mag in dit alternatief niet zelf de onderzoeken uitvoeren.

Het advies is om een meervoudige aanbesteding te volgen omdat dit de meest transparante methode is om de rekenkamerfunctie in te vullen. Door de meervoudige aanbesteding kan tevens een goede vergelijking getrokken worden tussen verschillende aanbieders. Indien over drie jaar de raad tevreden blijkt over de directeur kan de overeenkomst verlengd worden voor eenzelfde termijn. Voorstel is om de auditcommissie de aanbestedingsprocedure te laten afhandelen. De aanbesteding brengt, afgezien van enkele uren ambtelijke ondersteuning, geen extra kosten met zich mee.

Sociaal/Economisch/Fysiek Domein:

n.v.t.

Duurzaamheidsbeleid:

n.v.t.

Communicatie:

De binding tussen de directeur en de raad kan op verschillende manieren vormgegeven worden, bijvoorbeeld door het instellen van een klankbordgroep of het uitnodigen van de directeur bij de auditcommissie of het raadsconvent. Uit de gesprekken met fractievoorzitters en op de rekenkameravond eind 2016 is gebleken dat een goede binding uitermate belangrijk is voor de raad. Voorstel is om de auditcommissie de functie van klankbordgroep te geven en zo de binding tussen directeur en de raad te waarborgen.

Monitoring/Evaluatie

Voorstel is om met de directeur een contract voor twee jaar aan te gaan. Deze periode is lang genoeg om substantiële onderzoeken te kunnen verrichten maar overbrugt ook de periode van

gemeentelijke verkiezingen en waarborgt daarmee extra de onafhankelijkheid van de directeur. Na 2 jaar (in het voorjaar van 2019) wordt geëvalueerd in hoeverre de raad tevreden is over dit model en de werkwijze waarna besloten kan worden of voortzetting wenselijk is.

Samenvatting

De gemeenteraad van Heerhugowaard heeft op dit moment een slapende rekenkamercommissie. In dit voorstel wordt de gemeenteraad voorgesteld om een nieuwe rekenkamer in te stellen volgens een directeursmodel.

Voorstel / besluit:

- a. Een rekenkamerfunctie in te stellen waarbij uitgegaan wordt van één lid die benoemd wordt als directeur;
- b. de auditcommissie aan te wijzen als klankbordgroep voor de rekenkamerfunctie;
- c. de auditcommissie aan te wijzen als begeleider van de aanbestedingsprocedure voor invulling van de rekenkamerfunctie;
- d. de Verordening op de Rekenkamerfunctie per 1 april 2017 vast te stellen;
- e. het hiervoor benodigde budget van structureel € 45.769,- per jaar op te nemen in de begroting.

NB: de griffie zal in samenspraak met de auditcommissie na dit raadsbesluit de aanbestedingsprocedure opstarten.

Bijlagenr.	Titel/Onderwerp
Bij17-073	Achtergrondinformatie over rekenkamers
Bij17-074	Actieplan Lokale Rekenkamers
Bij17-076	Presentatie rekenkameravond 24 november 2016
Bij17-082	Verordening op de Rekenkamerfunctie gemeente Heerhugowaard 2017
Bij1621335	Overzicht rekenkamer(commisies) Noord-Holland Noord

de griffier,

de voorzitter,

Advies commissie Middelen - Stadsbeheer d.d. 6 maart 2017
RB2017009 Inrichting rekenkamerfunctie Heerhugowaard :

Voor	
Tegen	

Nr.: RB2017009

de Raad van de gemeente Heerhugowaard;
gelet op het voorstel van de voorzitter en de raadsgriffier;
gelet op het advies van de commissie Middelen - Stadsbeheer d.d. 6 maart 2017;

gelet op:
Gemeentewet, hoofdstuk IVb, artikel 81oa;

b e s l u i t:

- a. een rekenkamerfunctie in te stellen waarbij uitgegaan wordt van één lid die benoemd wordt als directeur;
- b. de auditcommissie aan te wijzen als klankbordgroep voor de rekenkamerfunctie;
- c. de auditcommissie aan te wijzen als begeleider van de aanbestedingsprocedure voor invulling van de rekenkamerfunctie;
- d. de Verordening op de Rekenkamerfunctie gemeente Heerhugowaard 2017 per 1 april 2017 vast te stellen;
- e. het hiervoor benodigde budget van structureel € 45.769,- per jaar op te nemen in de begroting.

Heerhugowaard, 28 maart 2017

De Raad voornoemd,

de griffier,

de voorzitter,